

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

2012. évi szakmai feladatok teljesítése

1. Az éves működés jogi-szervezeti keretei

- 1.1. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának megalapítása gróf Teleki József, az MTA első elnöke nevéhez fűződik, aki 1826-ban 30 000 kötetes családi könyvtárának felajánlásával vetette meg az Akadémia első tudományos intézményének alapjait. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a tudományos ismeretek terjesztésének és a tudományos munka előmozdításának feladatát látja el, történeti szempontból is országos jelentőségű nyomtatott, elektronikus, kéziratos, levéltári és egyéb információhordozókon található anyagot gondozó nemzeti intézmény. 2012 januárjától két országos hatáskörű feladatot lát el, biztosítja az Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) nemzeti program és a Magyar Tudományos Művek Tára működését.
- 1.2. Az intézmény működését az Akadémiai Törvény (az 1994. évi XL. törvény és annak módosításáról szóló 2009. évi XX. törvény) 19. § (3) bekezdése és a kapcsolódó Alapszabály 59. § szabályozza. A szakmai feladatokat a nyilvános könyvtári ellátásról szóló 1997. évi többször módosított CXL törvény írja elő. A munkatársakra a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény és annak végrehajtási jogszabályaiban foglalt rendelkezések vonatkoznak. Az MTA Könyvtára, mint költségvetési szerv az Áht. valamint az államháztartás működési rendjéről szóló jogszabályok hatálya alá tartozik.
- 1.3. Az intézmény vezetésében változás nem történt.
- 1.4. 2012-ben az MTA Elnöke által 2011. december 6-diki keltezéssel, a módosításokkal egységes szerkezetben kiadott Alapító Okirat volt hatályban (E-1317/2011.). 2012. december 18-án az intézmény névváltoztatása okán a könyvtár új Alapító Okirata (E-725/2012.) lépett hatályba, ugyancsak a módosításokkal egységes szerkezetben.

2. Szakmai tevékenység

2.1 Az alapító okiratban meghatározott feladatok megvalósítás:

A Könyvtár állománya a korábbi évek gyakorlata szerint vásárlás, ajándék és csere útján gyarapodott, de egyre több folyóirat érhető el elektronikus módon, nem vásárlás, hanem licenc szerződés alapján. Jelentős mértékben nőtt a külön-gyűjtemények állománya ajándékozás révén. A beszerzett nyomtatott dokumentumok száma csökken, az elektronikus tartalmak száma folyamatosan nő. A nemzetközi csere jelentős része e-csere formájában folytatódik. Az állományvédelem és megőrzés érdekében NKA pályázati forrásból fedezzük a külön-gyűjtemények restaurálását, kötését, savtalanítását, stb. Ugyancsak az állomány megőrzését és védelmét szolgálja digitalizálási tevékenységünk egy része. Új digitális gyűjteményt intézményi kapcsolataink révén tudunk készíteni, a Szabó Miklós hagyaték digitalizált változatát az ELTE Eötvös Kollégiumával közösen készítettük el, a Szabó Lőrinc honlap pedig a Miskolci Egyetemmel közös munka. Az MTA Könyvtárának 2009-ben kialakított repozitóriuma, a REAL, összesen 4155 teljes szövegű dokumentumot tartalmaz: 3684 tétel az OTKA jelentések és publikációk száma, 465 db. doktori dolgozat és 6 db. EoD könyv található a rendszerben. Míg olvasóink száma évről évre csökken, idén 160 fővel kevesebben iratkoztak be a könyvtárba, mint tavaly, addig az Interneten való hozzáférés óriási ütemben nő: 2012-ben több mint 1,1 millió alkalommal látogatták meg honlapunkat és

digitális gyűjteményeinket együttvéve. Ez a szám hozzávetőlegesen 300 000 látogatóval több, mint az előző évben!

A Levéltári iratállomány növekedése 69,24 ifm volt. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a **3365,29** ifm-t. A következő szervezeti egységektől érkezett jelentősebb iratmennyiség: OTKA Iroda 20,52 ifm, MTA Könyvtára Gyűjteményszervezési Osztály 13,2 ifm, Kutatásszervezési Intézet 10,44 ifm, Jogtudományi Intézet 5,4 ifm, Bolyai Ösztöndíj 4,2 ifm, Doktori Tanács 3,96 ifm.

2012-ben 20 kutató kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 170 alkalommal 1419 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 605 oldal másolatot készítettünk számukra, 15 esetben pedig írásban adtunk választ. Az ügyfélszolgálati statisztika a következőképpen alakult: az MTA Titkárságának (és más hivataloknak) 96 esetben adtunk felvilágosítást vagy kerestünk elő iratot és 194 másolatot készítettünk. Munkaviszony-igazoláshoz 8 esetben kerestünk anyagot.

2.2 kiemelkedő jelentőségű programok, tevékenység:

Két országos hatáskörű program került a Könyvtár feladatrendszerébe: a Magyar Tudományos Művek Tárának (MTMT) folyamatos építése és a nyilvántartások vezetése, valamint az Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) nemzeti program működtetése. Megkezdődött az MTMT fejlesztése egy kiemelt TÁMOP program keretében, az EISZ pedig nemzeti licenc szerződések megkötésével folytatja a felsőoktatás és non-profit kutatás szakirodalmi ellátását elektronikus tartalmakkal. A Lukács Archívum néhány év kitérő után ismét a könyvtárhoz került, anyagának feldolgozása és integrálása megkezdődött.

A Minerva könyvtári kisokos (<http://minerva.mtak.hu>) oktatóprogramot 4677 fő látogatta meg, ebből 1611 fő 10 és 30 perc közötti időt töltött el az egyes fejezetek megismerésével és 528 fő több mint fél órát fordított a program egyes elemeinek elsajátítására. A kapcsolódó YouTube bejátszásokat összesen 1184 alkalommal tekintették meg. Anno ... címmel könyvtártörténeti mini-kiállítás nyílt a földszinti lépcsőfordulóban. „Ó költő, tisztán élj te most ...” című Radnóti digitális honlapunk Kiváló Digitális Tartalom különdíjat kapott.

2.3 A szakmai tevékenység összefoglaló adatai táblázatban

Könyvtári állomány	A tárgyévben beszerzett	Állomány 2012. december 31-én
Könyv és bekötött, tékázott folyóirat (<i>kötet</i> ,	8 001	1 550 267
Kartográfiai dokumentum (<i>db</i>)	0	1 141
Nyomtatott zenei dokumentum (<i>db</i>)	0	0
Hangdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	0	72
Képdokumentum (<i>db, tekercs</i>)	1	32 592
Elektronikus (digitális) dokumentum (<i>db</i>)	71	1 011
Egyéb dokumentum (<i>db kézirat</i>)	17 544	739 503
Összesen: (1-7.)	25 616	2 324 586
Érték (ezer Ft)	104 657	
Állománygyarapításra fordított összeg a KIFIZETETT SZÁMLÁK alapján		76 567 ezer Ft

Kurrens folyóiratok				
Nyomtatott	formában	A címek (féleségek) száma <i>összesen</i>	1 931	
		A példányok száma <i>összesen</i>	1 953	
Digitális		A címek (féleségek) száma <i>összesen</i>	18 266	
Könyvtárhasználat				
Használó (<i>fő</i>)	Regisztrált használó		5 183	
	a Regisztrált használóból újonnan regisztrált		683	
	Aktív használó		3 551	
Használat	Használatok (<i>alkalom</i>)	Személyes (helybeni) használat összesen	56 662	
		Internet az <i>Összes személyes használatból</i>	kb. 45 000	
		Távhasználat	7 375	
		telefon, fax, e-mail		
		OPAC, honlap	1 159 620	
		Kölcsönzött dokumentum (<i>db</i>)	98 946	
	Közvetlenül (helyben)használt dokumentum (<i>db</i>)	137 938		
Könyvtárközi kölsönzés	Beérkezett kérés		1 840	
	Adott dokumentum (<i>db</i>)	Eredetiben	825	
		Másolatban	Nyomtatott formában	8
			Elektronikus	934
	Küldött kérés		886	
	Kapott dokumentum (<i>db</i>)	Eredetiben	709	
		Másolatban	Nyomtatott formában	10
Elektronikus			103	
A referenz kérdések száma			4 524	

Rendezvények	Rendezvények száma		Résztevők száma
	1.		2.
Kiállítások	2		1 000
Egyéb rendezvények	44		1239
Összesen (1–2.)	64		2 239
<i>Az egyéb rendezvényekből használóképzés</i>	21		208

Levéltári adatok számokban:

A levéltár évi gyarapodása (2012)	A levéltár teljes állománya 2012. dec. 31-én
iratfolyóméter (ifm)	iratfolyóméter (ifm)
69,24 ifm	3365,29 ifm

Kutató	Kutatási alkalom+ ügyfélszolgálat	Kiemelt anyag	Másolat	Írásbeli tájékoztatás
20	170	1419	605	15
	96		194	21

2.4. következő évi szakmai tervek ismertetése:

Célunk az MTMT és az EISZ egyes elemeinek közös fejlesztése, a szükséges informatikai háttér integrálása, egységes irányítása, az EduID bevezetése, a DOI alkalmazása az open access nyilvántartásokhoz, EISZ adatbázisok hasznosítása az MTMT feldolgozás során, stb.

Az elektronikus tartalmak könyvtári térhódításával a pilot programként működő egyes projekteket szervesen beépítjük a könyvtár szervezeti keretei közé. Elsősorban az eddig projektként működtetett REAL repozitórium bővítését, szervezeti és, pénzügyi kereteinek megteremtését biztosítjuk, alkalmassá téve a repozitóriumot az MTA elnökének open access mandátumában foglaltak teljesítésére. Készen állunk egy osztott PhD adatbázis létrehozására.

Kiemelt figyelmet fordítunk dokumentum-vagyonunk és információs vagyonunk megőrzésére és gyarapítására. Feladatunk a hagyományos könyvtár és a modern információ-tár együttes fejlesztése, gyarapítása és hozzáférhetővé tétele mind valóságos, mind virtuális térben. Anyagi és humán erőforrás függvényében folytatjuk és kiterjesztjük digitalizálási programunkat.

Budapest, 2013. február 26.

Téglási Ágnes

dr. Téglási Ágnes
főigazgató-helyettes

*